

Catedràtic Emèrit d'Història a la Universitat Autònoma de Barcelona, on professa des del 1970, i membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1986.

Al llarg de la seva ampla carrera ha participat en nombroses obres col·lectives sobre història contemporània de Catalunya i ha organitzat innumerables simposis i cicles de conferències. Durant els anys setanta va ser professor de l'Escola Superior de Ciències Socials de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona i director del seu departament d'història fins el 1988. Va ser president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1998 fins al 2006. Amb anterioritat fou vicedegà del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya entre el 1980 i el 1987 i des d'aquest lloc va influir en la introducció de temes d'història de Catalunya en els programes escolars oficials. Del 2003 al 2007 va ser vicepresident primer de l'Ateneu Barcelonès. Al 2008 el Parlament de Catalunya l'elegí com a membre de la junta de govern del Memorial Democràtic de Catalunya. Els temes que ha investigat són la lluita de classes, les relacions entre catalanisme i obrerisme, el pensament polític, les institucions d'alta cultura i la memòria històrica a la Catalunya del segle XX. Dirigeix la revista *Catalan Historical Review*, que s'edita en anglès i català.

Entre d'altres, ha coordinat el llibre col·lectiu *El pensament polític català des del segle XVIII a mitjan segle XX* (1988). Juntament amb Josep Maria Ainaud de Lasarte ha editat les obres completes de Prat de la Riba (1998-1999). És editor i coredactor dels llibres col·lectius *Puig i Cadafalch i la Catalunya contemporània* (2003), *Història de la Historiografia catalana* (2004), *Els Països Catalans i Europa durant els darrers cent anys* (2009). També ha compilat i ha editat els articles de Lluís Nicolau d'Olwer a *Democràcia contra dictadura. Escrits polítics, 1915-1960* (2007). Juntament amb Enric Pujol i Casademont ha editat els articles de Ferran Soldevila a *Entre la dictadura i la Revolució. Cròniques polítiques per a Ginebra i Liverpool. 1925-1947* (2009). Finalment, entre les seues darreres publicacions destaquen les obres: *Història de l'Institut d'Estudis Catalans* (2002-2007), *Llocs de memòria dels catalans* (2008), *El pistolisme, Barcelona 1917-1923* (2009), o *El projecte d'autonomia de la Mancomunitat de Catalunya del 1919 i el seu context històric* (2010).

Finalment, el professor Balcells té el premi Ramon Fuster (1992) i el premi d'assaig Carles Rahola (2007). L'any 1995 va rebre la Creu de Sant Jordi i l'any 2009 la medalla Narcís Monturiol al mèrit científic, concedida per la Generalitat de Catalunya.